

4. Η ΤΝ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΟΥ

Στην προηγούμενη ενότητα είπαμε ότι η Ευρωπαϊκή Οδηγία για την ΤΝ επέλεξε το σύστημα **opt-out**: οι μηχανές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη δουλειά σου, εκτός αν πεις ρητά «όχι». Εδώ θα δούμε γιατί αυτό είναι σχεδόν άχρηστο για τον μουσικό αλλά και τι άλλο κρύβεται πίσω από τις συμφωνίες, τα «deals» που διαβάζουμε κατά καιρούς στα σόσιαλ.

Γιατί πρακτικά δεν μπορείς να πεις «όχι»

Το opt-out ακούγεται δίκαιο: «αν δεν θέλεις, δήλωσέ το». Το πρόβλημα είναι ότι, στην πράξη, ο μουσικός **δεν μπορεί να το δηλώσει** για δύο λόγους:

Πρώτον, δεν ελέγχεις το υλικό σου. Για να πεις «όχι» με τον τρόπο που απαιτεί ο νόμος (ρητά και με «μηχαναγνώσιμο» τρόπο, δηλαδή με μια ετικέτα που να την καταλαβαίνει η μηχανή), πρέπει να ελέγχεις πού βρίσκεται η ηχογράφησή σου: την ιστοσελίδα, το αρχείο, τα μεταδεδομένα. Αλλά ο μέσος μουσικός δεν ελέγχει τίποτα από αυτά. Η ηχογράφηση βρίσκεται σε πλατφόρμες και βάσεις δεδομένων που ανήκουν σε άλλους. Πώς να βάλεις ταμπέλα «μη με χρησιμοποιείτε» σε κάτι που δεν είναι στα χέρια σου;

Δεύτερον (και πιο σοβαρό): μπορεί να μην έχεις καν το δικαίωμα να πεις «όχι». Θυμήσου την Ενότητα 2: το αποκλειστικό σου δικαίωμα το μεταβίβασες στον παραγωγό όταν υπέγραψες. Άρα, νομικά, το «όχι» δεν είναι πια δικό σου για να το πεις - είναι δικαίωμα του παραγωγού. Η επιφύλαξη του opt-out εξαρτάται από αποφάσεις που παίρνουν άλλοι, πιο κάτω στην αλυσίδα.

Με λίγα λόγια, το «opt-out» είναι σαν να σου λένε «μπορείς να κλειδώσεις την πόρτα σου» ενώ το κλειδί το έχει δώσει η δισκογραφική σε κάποιον άλλο και η πόρτα έτσι κι αλλιώς βρίσκεται σε ξένο σπίτι. Το δικαίωμα υπάρχει στα χαρτιά αλλά στην πραγματικότητα δεν μπορείς να το ασκήσεις.

Γι' αυτό ο ΑΠΟΛΛΩΝ (και πολλές οργανώσεις δημιουργών) λένε ότι το opt-out δεν αρκεί, και ότι χρειάζεται είτε μετατόπιση προς **opt-in** (η άδεια ως προϋπόθεση), είτε ένα **εγγυημένο δικαίωμα αμοιβής** που να μη χάνεται μέσα στις συμβάσεις.

«Μα υπάρχουν deals... δεν λύνει αυτό το πρόβλημα;»

Εδώ είναι που η ιστορία γίνεται ενδιαφέρουσα. Όπως είπαμε, οι μεγάλες δισκογραφικές έκαναν μέσα στο 2025 συμφωνίες με εταιρείες AI. Η συνηθισμένη απάντηση της αγοράς είναι: «Βλέπετε; Η αδειοδότηση λειτουργεί. Οι μηχανές πληρώνουν για να χρησιμοποιήσουν μουσική.»

Το υπόμνημα του ΑΠΟΛΛΩΝΑ απαντά με δύο πολύ συγκεκριμένα ερωτήματα — και τα δύο σε αφορούν άμεσα.

Ερώτημα 1: Ισχύουν πραγματικά αυτές οι άδειες; Μια δισκογραφική αδειοδοτεί σε έναν πάροχο TN τον κατάλογό της. Αλλά περιέχουν οι παλιές σου συμβάσεις άδεια για χρήση της μουσικής σου από TN; Σχεδόν σίγουρα όχι, αφού γράφτηκαν πριν καν υπάρξει η Παραγωγική TN. Σε πολλές χώρες, μάλιστα, μια σύμβαση που «μεταβιβάζει δικαιώματα για άγνωστες μελλοντικές χρήσεις» είναι **άκυρη**. Και θυμήσου: σύμφωνα με το *Streams and Dreams Part 2*, **64% των μουσικών στούντιο** συμφωνούν προφορικά και **43,5% δεν έχουν υπογράψει ποτέ γραπτή σύμβαση**. Πώς αδειοδοτείς έγκυρα κάτι για το οποίο δεν υπάρχει καν ένα χαρτί;

Ερώτημα 2: Ακόμη κι αν ισχύουν, θα φτάσουν χρήματα σε σένα; Ας υποθέσουμε ότι η άδεια είναι έγκυρη και φέρνει έσοδα στη δισκογραφική. Υπάρχει κάποιος δρόμος που να εγγυάται ότι θα έχεις μερίδιο; Η απάντηση, με το σημερινό σύστημα, είναι όχι.

Οι συμβάσεις σου δεν προβλέπουν τίποτα για αμοιβή από χρήσεις ΤΝ. Και το πιο ωμό: όπως καταγράφηκε δημόσια, τουλάχιστον μία μεγάλη δισκογραφική δήλωσε ανοιχτά ότι **δεν προτίθεται να αμείψει καθόλου** τους μη κύριους μουσικούς γι' αυτές τις χρήσεις.

***Το συμπέρασμα του ΑΠΟΛΛΩΝ:** τα deals ανάμεσα σε δισκογραφικές και εταιρίες ΤΝ **δεν φτάνουν** για να πληρωθεί ο ερμηνευτής, ούτε καν είναι σίγουρο ότι είναι νομικά έγκυρα. Η «λύση της αδειοδότησης» που προβάλλει η αγορά είναι, στην καλύτερη περίπτωση ημίμετρο, πανάκεια.*

Δύο ακόμη κίνδυνοι που δεν αφορούν τα χρήματα

Πέρα από την αμοιβή, η ΤΝ ανοίγει δύο μέτωπα που αγγίζουν την ίδια σου την ταυτότητα ως καλλιτέχνη.

Η φωνή και το ύφος σου. Τα συστήματα μπορούν πια να μιμηθούν τη φωνή, τον τρόπο παιχνιδιού, τα χαρακτηριστικά ενός συγκεκριμένου καλλιτέχνη. Αυτό δεν είναι απλώς ζήτημα πνευματικής ιδιοκτησίας, είναι ζήτημα **προσωπικότητας**. Και εδώ υπάρχει ένα καλό νέο: είναι από τα λίγα σημεία όπου σχεδόν όλοι (καλλιτέχνες, δισκογραφικές, σωματεία) συμφωνούν ότι χρειάζεται προστασία. (Θα το δούμε αναλυτικά στην Ενότητα «Ποιος θέλει τι».)

Η πλημμύρα του «AI slop». Όσο φθηνότερη γίνεται η παραγωγή μουσικής από μηχανή, τόσο περισσότερη μουσική από ΤΝ ανεβαίνει στις πλατφόρμες. Θυμήσου το νούμερο: κατά τον Deezer/IFPI, **πάνω από 60.000 πλήρως AI-παραγόμενα κομμάτια την ημέρα**. Κάθε ένα από αυτά διεκδικεί ένα κομματάκι από την ίδια «δεξαμενή» εσόδων - δηλαδή αραιώνει κι άλλο το μερίδιο που φτάνει σε σένα. Ο μουσικός δεν απειλείται μόνο επειδή δεν πληρώνεται, απειλείται και επειδή **εκτοπίζεται**.

Πού καταλήγουμε

Η ΤΝ δεν είναι ένα μακρινό, μελλοντικό ζήτημα. Είναι η ίδια ανισορροπία του streaming (η αξία της δουλειάς σου που καταλήγει αλλού) που επιταχύνεται και διογκώνεται, με ένα επιπλέον διακύβευμα: την ίδια σου τη φωνή. Το κλειδί είναι και πάλι το ίδιο: χωρίς ένα **εγγυημένο, ανεκχώρητο δικαίωμα αμοιβής** που να μην χάνεται σε δαιδαλώδεις συμβάσεις, καμία «άδεια» και καμία συμφωνία δεν διασφαλίζει ότι θα δεις εσύ ένα ευρώ.

Στην επόμενη ενότητα θα δούμε ποιος υποστηρίζει τι σε αυτή τη διαμάχη, και θα διαπιστώσεις ότι οι γραμμές δεν είναι πάντα εκεί που θα περίμενες.